

Felvidéki Híradó.

KÖZMŰVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, IPAR-, KERESKEDELMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési árak:
 Egész évre 4 frt
 Fel évre 2 „
 Negyed évre 1 „

Felolós szerkesztő: **Fehér János.** Főmunkatárs: **Révész Lajos.**
 Kiadóhivatal: a turóc-szt.-mártoni „Magyar Nyomda”.
 A lap szemléi részét illető közlemények a szerkesztőségre, hirdetések és előfizetések a kiadóhivatalra címezve Turóc-Szt.-Mártonba küldendők.

Magánhirdetések legutányosabbán, árszabály szerint.
 Hivatalos hirdetések díja: 100 szög 2 frt, ezentől minden megkezdett szög szónál 50 krral több.
 Lapunk számára hirdetések elfogad a „Reuter újságosság és a Magyar Távir. Iroda” hirdetői irodája Budapest, Grantos-utca 1. szám.

Felhívás előfizetésre.

Tisztelettel kérjük az új év küszöbén igaz barátainkat, hogy előfizetéseiket megújítani s lapunkat, mely anyagi áldozatok árán tartatik fel, ismerőseik körében hazafias érzelmeikből folyólag terjeszteni kegyeskedjenek.

Feltesleges említenünk, hogy a Felvidéki Híradó kitűzött céljához képest ezután is azon leszünk, hogy a magyar nemzeti eszmét vezérikünkben élészűk, s a magyar nemzeti öntudatot a közönöség és a tiltenségek útvesztőjéből kiragadjuk. Azon leszünk, hogy figyelmeztetésünk s a bajok és mulasztásokra való nyílt rámutatásunk folytán a Felvidék minden magyar embere elfoglalja a maga helyét és teljesítse hazafias kötelességét. Azon leszünk, hogy ne a góg és elbizakodottság szálljon meg bennünket, hanem az a szent fogadás, hogy a magyar nemzetnek hasznos tagjai akarunk lenni, és részt akarunk venni a nemzeti előhaladás nagy munkájában.

Szóval azon leszünk, hogy ha már kevesen vagyunk, legyünk mind egy szálig igazán magyarok; legyen a nyelv, melyet mindenkor és mindenhol használunk: a magyar; legyen az irodalom és művészet, melyért áldozunk: a magyar; és végül: ne egyesek álljanak elszigetelten érzelmeikkel a közönyös tömegben, hanem a tömeg ragadja el az ő fenkölt hazafias érzelmeivel az egyeseket.

Lapszemle című rovatunkat ezután is fenntartjuk és így a felvidéki viszonyok ismeretén kívül, a tót sajtó termékeiről is időről- időre tudomást szerezhethetnek tisztelt olvasóink. Éppen azért igen ajánljuk a lapunkra való előfizetést a magyar vidékek kaszinóinak s olvasókörökének, valamint a tótul nem tudó egyeseknek is becses figyelmébe. Mert ne lévszűk, hogy magyar vidékeken is szükség van már manapság arra, hogy lássák miként ássa a tót sajtó a vermet a magyar nemzet számára.

A „Felvidéki Híradó” előfizetési ára:

Egész évre 4 frt.
 Fel évre 2 „

A „Felvidéki Híradó” szerkesztősége és kiadóhivatala.

1894.

A homokóra felső kupjából csak egy por-szem hull alá az alsóba és milyen fontos ez az egy por-szem a mi gyorsan élő, sietősen agonizáló életünkben! Ha fenvirrasztottuk a zsembes, de gondfelelt mulatozással jelölt Szylvesztert, mikor az óra tizenkettő felé mutatott, egy gondolatvillanással áttekintettük a bilanzot. Kétség és remény! Csak a vesék vizsgálója tudná, hogy a mindég éber ellenőrző, a lelkiismeret, milyen hangulattal engedett a verejtékes, avagy mosolygó új esztendőbe.

De hát helyesen mondja **Aristoteles**, hogy »a remény az élő alma». S mivé is lenne az ember remény nélkül? Élünk, tehát remélünk. És e reménynek hangulata kerget ma mindnyájunkat abba a konvencionális bókba, mely szinte untatni fog ma bennünket, mikor hol igaz szívből, hol zsebünkre appellálva, hangzik fel az újév kívánat. Mosolyogva néz ma mindenki az ifjú felé, mert olyannyira igaz **Jósika Miklós** mondása, hogy a remény legyen az a leghihetlenebb s legcsodásabb, azon arányban növekszik, melyben a szenvedés súlya a kétségbeesést látszik megközelíteni.

Nem is való ma az általános hangulat szerint a pesszimistikus hang. Aki teheti, engedje át lelkét tartalék nélkül a reménynek. A polgári társadalomnak ma van az ő igaz normanapja, melyen a remény nagy lánggal lobog. Az ember humanus vágya szinte óhajta áhítozik azért, hogy minél kevesebb legyen a remény és minél több a betelt vágy, polgári megelégedés. Szinte óhajta lesz, hogy a mai sivár helyzet gyors atakulással változzék át azzá, a mit most sajnos nélkülözünk belőle: legyen ideálissá újra e kor. Régi eszményeink ne jegesesedjenek be és ne foglaljon közelítünkben mindég nagyobb és nagyobb hatalommal tért a legvadabb utilitarianismus. Hogy ne tanuljon a mai nemzedék bizonyítványért és csak kvalifikációért. Dolgozzék csak pénzért. Hogy a stréberség minősítették jövőben megvetésre méltó bűnös üzelemnek, ne pedig dicserétre méltó ügyességnek. Hogy legyenek, az istenért, ideáljaink is, a közélet

pedig, ne legyen sivár életharc, jöletleink ne legyenek nyilvános köszönetet és kürtölest igényre tartólag adva. A demokracia ereje pedig tömörítse a most erőtlen kicsi társadalmat, mely egységesen dolgozzék hazafias és kulturális célokért.

Mennyi főlfakadt vágy és mennyi szép remény! Mi teljesedik belőle, mihez visz közelebb a biztatva fölvirradt új esztendő? — senkisémet tudja; de remélünk, mert **György Endre** szerint az idealismus uralma visszatér a külső világba. A belsőben úgy is háborítlan, örökkön-örök uralma.

És mintha nem csak a fatalizmusra lennének fektelve reményeink. Magyarorszában a közszellem emelkedőben van, ha kormányosaink a kedvező időt fölhasználva, — mint az ügyes léghajós teszi — néhány alkalmatlan nehezként kidobnak, nagyot fogunk emelkedni. Biztatva indul belső konszolidációnk nagy munkája, mert nem nyűgözik be még pártbéklyók és nehezkék. A magunk pátriájának megoldásra váró kérdései tekintetében is bizva-bizunk, hogy azt jelentékenyen előbb- viszi ez az ifjú esztendő. Remény és ígéret napja van ma. Reményeinket kifejeztük e sorokban, végül a magunk részéről is tehettünk egy ígéretet, hogy az új évben is rendületlenül fogunk küzdeni azoknak az eszméknek érdekében, melyek munkába indítottak. Vajha ennek az évnek csak nagy sikereiről lehajna beszélni.

Valami a cseléd tartásról.

Bámulatos, mennyire megkeseríti némely urhölgy életét a rossz cselédekkel való küzködes. A szó szoros értelmében se nappal se éjjel a sok bosszuság miatt.

Vegyük komolyan szemügyre ennek alapos okát. A cselédek általában, minél nagyobb a város, annál rosszabbak. Oka a kaszarnyaszerű lakásokban közvetlen érintkezés, a szőrdas egyik lakásból a másikba, a sok hiabavaló értekezés, egymást tanítás a hamiságokra, csalásra stb.

Ezeket mind igen-igen nehéz segíteni. Erőszakoskodással meg épen kevésre lehet menni. Eredménye rendszeren csak az, hogy minden két hétben cselédváltozás következik, az avval járó gond, bosszuság és kar kimondhatatlan, egészen megkeseríti a család

Nehéz decemberi nap volt. Jauner egy öreg zsoltyében bóbiskolt a szobájában. Egyszer csak tüzeszerpelt vért valami izgató látvány. Formás, parázs-szemű menyecske tévedt a szobába, kisenjő-vidéki oláh népviseletben. Rancos, piros csizma szorult az icipiciban, derekáról bőseges ragyia hópömpölgött. Nem kellett ez életbeli ifju menyecskének harmatarcájára szerescsika se, a roman nép egyetlen tolettszere. Nyakában fénylő ezüst mumisathika csörgött, boglyos haja szafonában művésziileg illeszkedett fején, koronaképezve.

És hogy csak tudt és a csabító asszony nézni! A szeméi nem csak beszédték, hanem énekeltek.

Jaunerben felülkerekedett a hódító Robur s már megindította a győzelemi hadjáratot.

De megakasztotta valami. Egy pitkyós roman-ember, aki nagy hanggal beállított a menyecske után és a szenteket kezdte zedegetni az égről.

Talán mondanom sem kell, hogy József főherceg vette föl a póri maszkot és a környékbeli néptől elheszt duhaj allűrökkel igyekezett Jaunernek elvinni a kedvét, hogy — hódítson.

Jauner azonban nem tágitott. Mar-már körül akarja fogni az igéző asszony darszós derekát, mikor annak ajakán egy természetes ráköly lebbent el.

Jauner jobban megnézte — a fenséges asszonyt. Bibor festette be az arcat és a lehető legnagyobb zavarában kért engedelmet.

A fenséges asszony pedig szakadatlan nevetés közben biztosította Jaunert, hogy nagyon jól nevetett a rovasára. Kesőbb maga Jauner is dicselkedve beszélt el az esetet.

Verner Laszlo.

TÁRCA.

József főherceg tréfái.

A legmagyarabb főhercegről imi gyónorúség. És aktuális mindég. Mar pedig a hírlapoknál nagyon sokat adnak erre. Kétszeresen aktuális a magyar főhercegről imi most, midőn jubileumát ünnepli, mint a honvédség főparancsnoka. Két kis apróságot beszélék itt el, miket József főherceg környezetében Kis-Jenőn, mint szemfényes saját külön halottam elbeszél. Szinte sajtóiról sajra jár ez a két historia azon vidéken, bar nem lehetetlen, hogy a Deák Ferenc mondása illik erre a két történetre is.

Deák Ferenc ugyanis midőn egy-egy sejtésbe, vagy uraságokról leveletől ötletről mint a sajtóiról halott beszélt, mosolyogva jegyezte meg.

Hat hiszen a budai keserűvíz források az én nevetem viseli és megse az én tulajdonom.

Ime, a két apróság.

I.

Jauner mint apa.

Jauner, a leéggett bécsi direktor többször volt a fenséges család vendége az aradmegyei Kis Jenőn. Jauner pedig föltöbbs alkalmas medium arra, hogy megtréfálják. És a főhercegi pár tenyleg igen sokszor meg is tréfálta. A napok vagy vadászatokkal, vagy sakkózással telet. Az utóbbiban külföldön kemény legyen a bécsi legett szinigazgató. Eltartottak a parthiek éjfélig is. Egy ízben a fenségnek rendíthetetlen túrelme volt. Jauner csak a legnagyobb önfeláldozással bírta ki

csak a mérközést. Végre is pillai leragadtak és úgy éjféli felé mentegőzve kérte, hogy tavozhassék. A főherceg mosolyogva engedte meg. Mikor Jauner emeleti szobájába fölért és meggyújtotta a gyertyát, majd hogy nem sóbálványra meredt. Az agyán filligran pólyában szendergett egy kis *baba*. Előtte egy *levél*.

Jauner idegesen kapott a levél után. A levél pedig rövid volt és határozott. Így szólt: *A tiéd. Nevedél fog. Miután e rövid két mondat elolvastva, tartorogva vitte az agy fele az — apai szertelt. Megemelte a pólyát és a gyertya fakó fénye mellett vizsgálta a kis gyamoitalant.*

Ugyan hasonlít-e ram, töprengett? Szó sincs róla. Mert a kis pólyában a kisenjői szőrhóhér, prózai nyelven borély mesterkedéséből egy megborot vált malacocská volt elhelyezve, mely amint észrevette, hogy baj közeledt, kétségbeesve rugdáltozott a pólyában, elannyira, hogy a pólya kötelei megtagutak s a malac megszabadult. Leugrott a parkettre és olyan kétségbeesett kvantitán dancszott és szaguldott a szobában, hogy a Ring színház szerencsétlen igazgatója tudófuladással bar, de nem tudott nyomban törtétni.

Igy szaladtak szépségesen egymásután . . . Odakint pedig józuein kacagta ki a főherceg vendégének esteli svédtoraszatát.

II.

A fenséges asszony hölt.

Jaunernek két, általánosán ismert tulajdonsága volt. Bolondja a szép asszonyok és almos, mintha nem is szinigazgató lett volna, hanem valami pragai serfőző. Ezt a két rendbeli gyongyét tréfálta meg a főhercegi pár. A kedélyes tréfához Klotild főherceg-asszony is hozzájárult.

életét. És mennyei rontja a cseledek becsületérzését is. Végképen elszentelendő, vihogva vándorolnak egyik háztól a másikhoz, újabb adatokat gyűjtenek, aljas és buta világok számára.

Minden művelt urhölgynek, egyetértő erővel azon kellene lenni, hogy a gyakori cseledevaltozást kiküszöböljék. Türelmen, önmérséklettel kell ehhez, de jó eredményre biztosan lehet számítani.

A legnyomorultabb cseledekben is van néha fellobbanó becsületérzés, ki munkadíjért dolgozik, szolgál, az még nem olyan aljas, hogy avval bántani ne lehessen. Az egészen szemet nép nem dolgozik és nem szolgál! Tehát ha cseledeinkbe felfedezünk valami jó tulajdonságot, azt mi is becsüljük meg és fejlesztjük. Ne kívánjunk tőlük mindenben derék és jeles dolgot, csak a mennyit józan észszel kívánni lehet egy cseledől.

Midőn felgadjuk, ne engedjük neki kikötni egy bizonyos munkáért. Mindent tartoznak dolgozni, a mi a háznál előfordul. De ha a dolog kissé szünetel és lehetséges, meg csekély ennélszel pihenést is kell engedni nekik jószántulból, kegyesen, sétára bocsájta, ha az a végja, mindenkor megmondva, hogy mennyi idő múlva kell hazajönnie.

Ha a kitűzött időben elő nem kerül, nem kell rögtön kihallgatatlannal reá tamadni, hanem meg kell mondani csendesen: ha ez többször ismétlődik, a háznál nem tartjuk, mert csak becsületérzéssel bíró cseledet szeretünk tartani; ha még egyszer alkalomszerűleg szót nem fogad, el is kell azzal szembe látni nélküli bocsánattal.

Jó banás, méltányosság, igazságosság, ez a fő a cseledét szemben.

Ejjeli dolgoztatás nem helyes, jó nem lehet az álmos szemmel végzett munka és ezért káros is.

A szemmel cseledekkel való trécsélés nem kell végtelmeig szidva ellenezni, mert az ugvis haszontalan dolog csak figyelmeztetni, hogy ha dolgot elvégzi, beszélgethet, de nem kell felhagyni a szigorú felügyelettel.

Minden munkát, mi egy házban van, rendben, sorban szabja ki a háziasszony, ne halmozza egy rakásra megmondatlanul, mert az a cseledet dühre ingerli, mint minden rendtelenség, mely parancsból ered. Ugyan ezt szemünkbe nem mutatja ki, sőt mőnél kitanultabb, annál alázatosabb szemben, de a mi hűségletéget agya furtaan kigondolhat, elköveti titkos bosszuvágya enyhítésére.

A cseledé fizetését soha sem szabad visszatarítani, a legnehezebb körülmény közt előt egyen is fizesse pontosan szolgáját, mert a cseledőtől fogni keserves. Tisztelességes embernek cseledére titkot nem szabad bízni, mert a legelső, neki nem tetsző szóra biztosan elurálja.

Hanem ha durvaság nélkül szigorú és következetes pontossággal járunk el minden háztartási dologban s a cseledét szemben is, ugy a legtöbbrre mehetünk.

A jó szó határozottan a legelső tényező arra nézve, hogy tūrhető cseledünk legyen.

Rendes fizetés, jó szó, ezekkel barmulatos dolgokat lehet elérni.

Ha kart csinál, edényt for a cseled, — én igen helytelennek tartom azt béréből levonni. A ki valamivel jár, dolgozik, természetesen, hogy néha tőz is. Csak tisztelességgel faddeszel kell élni és ha ez nem fog rajta, nem kell tovább tartani a háznál. Ezt a legelső tőrésőrkir is kell jelenteni s ha többször ismétlődik, elbocsátani.

A fizetésbőlki karterítés méltó dűh és elkésredéssel tölti el a cselednépet. Egy rendes ur háznál, bármily rosszul esik is, sohasem út oly nagy rest az a kar, mint egy nyomorult cseled keserves bérében.

Legtőbb hűtleneséget, régi tapasztalatlan szerint az efféle karterítés okoz.

Ha egyébként jórovál hajlamú egy cseled, ilyen

banással a leghűségesebb szolgálhatja belőle, ki évekig ellakik egy helyben és ez több haszon, mint az a néhány forintot érő és az általa okozott kar volt.

Az étkezésben is rendszert kell tartani. Sok túlbő háztartásban azt szamba sem veszik, pedig ez igen fontos és nagyon sokba kerül egy cseled étkézése, kivált ha a cseled valogatós. A jó gazdasszony vegyen minden ételt szamba, elromlani ne hagyjon semmit, ossza ki saját kezével; gyorsan megy az, csak pár percet neki kell szanni.

Ha nem eszi meg a cseled csupa valogatásból a neki kiadott ételt, ne törődjenek vele, egyebet nem kell adni; szó és szidas mellözendők.

Jól érzi ő azt, hogy igazságosan, nem lehet szava és hallgat is.

Ilyen rendszer mellett kitűnő cseledek lehet formálni, — bárki megpróbálhatja. Zilahy Agnes.

Lapszemle.

A Náróndie Noviny december hó 28-án kelt száma a következő vezércikket közli:

Karácsony után van. Nem hozott nekünk semmi jót, semmi rosztat. Minden a réginnel maradt, úgy a mint most a természetben: esős idő s különféle betegségek s csak itt-ott hidegjel meg az idő, hogy magunkhoz térjünk testileg és szellemileg. Politikai influenza rendtelnekedik a nemzetek között s csak nagy ritkán jelentkezik egy kis világszágoscska, az is tēvelgő s csak a győngék kisértésére való. A karácsonyi tőt mese beszél, hogy karácsony estjēgen a midőn minden őrvend, csak az őrdög s a rossz szellemek nincsenek békességben; minden lehet szép és csul alarokban csúsznak mászkálnak közöttünk s a megfélemlítés a fegyverük; csúsznak-másznak a kisértők, a kik bennünk kiengesztelni s tētlenségre s tūnyaságra vezetni akarának; családi körünkbe s templomainkba másznak be, a hol megbőntják a békét és szentségőz kezelt a mi legszentebb jógaik után nyulnak. Hiába őrvendeznek. Megacelosodva az igazsáért való küzdelem által, őrizzük tūz helyeinket s védjük vallási és politikai igazságainkat és jogainkat; ővakodunk a kisértőktől.

Igy van ez körülbelül a mi politikai életünkben is. Gonosz emberek csúsznak másznak közöttünk s a megfélemlítés a fegyverük; csúsznak-másznak a kisértők, a kik bennünk kiengesztelni s tētlenségre s tūnyaságra vezetni akarának; családi körünkbe s templomainkba másznak be, a hol megbőntják a békét és szentségőz kezelt a mi legszentebb jógaik után nyulnak. Hiába őrvendeznek. Megacelosodva az igazsáért való küzdelem által, őrizzük tūz helyeinket s védjük vallási és politikai igazságainkat és jogainkat; ővakodunk a kisértőktől.

Nincs az másként a látszatban s a valóságban a mi kedves romanzőveléseseinknél sem. A barátság s béke köpenyeg alatt báránybőrbe bűjt ehés farkasok edes igéretekkel akartak a nem magyar nemzetiségek aliancaból kicsalni, egyesek szeméyesen is közbeleptek, hogy nyomateköt adjanak a mesteresegesen előkészített akcióknak, s ebből fejlődött ki az ismeretes gyerekek demonstráció Kolozsvartot, a melyből oly gazdag szakmányt akartak hűzn roszaakaratu politikai tőrekeiknek számára. Milyen képmutatás, az egyik oldalon barátságáról beszélni s a másikon hallatlan szemtelenséggel uszítani! Amitas az eszkőzük, a mi szellemi rabszolgásgunk a céluk.

A románok könnyen s gyorsan atlattak a titkos terveken s az ocsmány jatekon és elszantant vették vissza a csalla behizelgőket. De azért el is kell véselnők a legvastagabb kaliber bantalmait, a szenvedés kelyhet szinig kell űrtenők. A mit a románoknál csinálnak, az a közönséges emberi méltányosság valamennyi hataraít tőlűlűmúlja. Legelőszőr betűlöttek nekik két első rangu uszágukat, hogy meg ne is hirdethessék a nemzetnek azt, a mi velők történik, s azután rajuk zűdítottak egész sereg sajtőpőrt. Erről bennünket Szebenből l. hó 18-án kelt következő tavrati bejelentés értesítettek: a »Tribuna« s a román »Foaia Poporului« nevű nēplap hivatalosan

vannak eltűtva. Megtűlöttek kiadni a megsemmisítés iránt beadott fellebbezés elintēzéseig. A nemzetiség választmány tagjainak ma lett kézbesítve a Memorandum ügyében a vādindítvány. A tárgyalás január hó 23-án leend. A nemzetben nagy az elkésredés s a lelkesedés!... S nálunk olyan az alkotmányos szabadság, hogy ezen tavratiót valahol konfiskáltak s nem kézbesítették nekünk! Minő akadály van abban, ha a bírői eljárás tiszta tēnye jelentetik? S ez nem előszőr történt, úgy tőrtēnik ez igen gyakran, hogy a lapoknak s privat személyeknek küldött tavratiókat egyszerűen konfiskálják s a feladót erről csak hónapok multával értesítik. Vajjon ez nem hangos bizonyítéka-e annak, hogy rendőri államban, zsarnok kormány uralma alatt élünk? Így el nem bannánk a civilizált államokban még az anarchistakkal sem.

Hogy a románoknak miért van egyszerre őt sajtőpőrik s monstrepőrik a Memorandum miatt, ez szentén megvilágosítja a mi győnyőrvészes alkotmányos viszonyainkat. Főlőtűt a régi osztrak sajtő törvény Damokles kardját tartják! Vajjon lehetséges-e az másutt a világban, hogy egy és ugyanazon ország polgaraira különféle törvények bírnak jogérvényesül? S ez meg van nálunk az alkotmányos liberális Magyarországon. Ez hietetlen valami, de megis meszelen, tiszta igazság. A ki ezt nem tudja az azt mondania, hogy roszakaratulag elcsavarjuk igazságot.

Igy van ez nálunk a látszatban, s ilyen a való. Az alkotmány és szabadelvűség cőgere alatt itt a legocsányabb pszkosságok űzēnek. Bizony annyit szabadságunk vagyon, hogy azokban a nép elpóvszódodik, anyagilag és szellemileg elnyomorodik, elámítva a csabítók bagoly hangjaitól s liberalisztikus jelszavaitól.

A karácsonyi fabula feljegyezte a szlavóniai szerbek ama szokását, hogy a rossz szellemek a templomból való kiűzésére a madarak eneket kell utanozni eűkőrk, mert hogy ezzel a családi körben s a nemzetben az egyetértés és szeretet erősbittetik meg. — Mi ellenségekkel szemben, a kik megszentelēntik a mi szentelyeinket, jogaink bastyái mögött állunk, derűlt arccal tekintünk dieső jövőnk elejébe, s a nemzet dalát énekéljük: A villám s pokol — hiabaváló őrvjőngeséitek ellenünk! Békesség a jóakaratu embereknek!

Mar megszoktuk azon permanens szemrehányást, hogy Magyarországon minden rossz. Nincs — ellenfeleink állítása szerint — sem alkotmányos szabadságunk, sem szabadelvű érzésünk, sem testvériszeretletünk, sem humanizmusunk, röviden nincs bennünk semmi jó, mi csak ama karácsonyi gonosz szellemek s őrdögök vagyunk, kik a tőt monda szerint a legundokabb alarok alatt belopódzunk a különféle nemzetiségek csentes családi körbebe s ott megbőntjük a békét, habórút, ellenségeskedést szitunk stb. Szóval a magyarság volna — a fentebbi cikk szerint is minden bajnak okozója. Sőt a magyarság okozója annak is, hogy a románoknak egyszerre őt sajtő perük van most, hogy megírta a hírhedt »Memorandum« s hogy eles igaztó cikkeik megírására batorodtak. A nép anyagilag és szellemileg elkorcsosodott, elnyomorodott a »zsarnok kormány uralma alatt.« Ez hűtelen valami — mondja a Nár. Noviny — de megis a meszelen, tiszta igazság. A ki ezt nem tudja, az azt mondania, hogy roszakaratulag elcsavarjuk az igazságot. — ... Majd meg ezzel a megszokott passzusával végzi: »A villám s pokol — hiabaváló őrvjőngeséitek ellenünk!«

No, azt hisszük, ügyi bekőszőntőnek elég ebből ennyi. Csak azt nem tudjuk megerteni, hogy kerülhetett ilyen-ké mellő az ég anygalamuk ama szózata: »Békesség a jóakaratu embereknek!« Mert ha már annyira őrdögnek tart bennünket a cikkrő, hogy gondolja azt, hogy ezen szózat anygalokká változtat? Lát-szik azonban, hogy maga sem hiszi a mit állít.

Szatrak.*

(Vége)

Ennek nemcsak az a haszna lenne, hogy a jambor hívők jól mulatnának azon, hanem hogy visszariadnának a boldogtalankon a szovetkezéstől. — Tompa bájos allegorikus költeményének a formajara van késztetve vers. Tompa azt írta az alkotmányuktól megfosztott csüggedt magyarokhoz:

Százaz ágon hallgató ajakkal
Meddig űltök eszűglett madarak?

Fiam csak énekeljétek!

Ujváry pedig, az idők változandóságát híven demonstrálva, azt írja a penzűktől megfosztott vagy megfosztandó csüggedt magyarokhoz:

Telt szobakkal puha szőlyveszéken
Meddig űltök gimpi madarak?
Oh hisz nem ma mondom ezt, de régen
Predikáltak és tanítáltak,
Hogyha telt a tóra és a kassza
S dividenda esabít bennetek!
Van sok ágons, ki így szól: »no, adsz« ...
Jó urak, csak szövetkezzétek!

Kedves es rendkívül szellemes csipkedéssel van teli »A pipacs.« A kekszemű buváravarg beleszeret a pipacsba és ferjéhez is megy hozzá; az ilyen módon termő buvárvidé került pipacs kényere elterpeszkedik ott és előfődjára mohón pusztítja a buza-mama nagy gazdasagat.

A »Humánizmus«-ból keseru ironia szól hozzánk,

* Ujváry Béla »Század vége« szatrak. Megjelent Hornyánszky Budapest. Ara l. fe 20 kr. Kapható minden könyvkereskedésben.

pedig hejh, e kep is mennyeire az életből került ki! Veró, a gyartulajdonos, ki szőnyegen humanus es jószívű, allatvedő-egyesületet alapít; minden megkínzott alatot ereylesen védelmebe vesz. Történt azonban, hogy egyik régi hű munkása megsebesülven a gyarban, őrkore munkakeptelene valik. Könyörögve fordul jószívű urához, adna kegyelem-kenyeret számára. A gyors nagy dolgra határozza el magát nem jószívűségében es ad neki vegkiegéltesül egy havi bért.

—Uram, állatvédelmező,
Egy vész meg-éngesztet?
A munkás mond haraggal, ám
Veró csak neveti:
—Hat konfális jó maga talán?
Kérd és — kikergeti —

Sok philosophia és élelasiat nyilatkozik meg a »World's Fair«-c szatraban. Alapeszeje az, hogy a modern világ érdeklődését már csupan a széles alapokon nyugvó nagyarányu alkotások tudják lekötmi — mint a Panama csatorna, Eiffel-torony, az amerikai világ-hinta stb. — allig tördöve avval, hogy minő erkölcsi romlottságot takarnak e nagy alkotások. A modern világ, polgar közönýt csak az óriási meret, csak a szédító, roppant tömeg tőri meg. Szóval általános a betegség hatványozott formában — a nagyzási mania. — Szellemes levél — Kozma Anforhoz intézve — a »Visszhang az »ismusok«-ra«. Ujváry az »ismusok«-at védelmezi, de úgy, hogy meg egy pár ilyen hatalmas védelem es — az »ismusok«-tőnkre vannak tēve (akar csak Pyrrhus a győzelemvel!) —

Egyike a kőtet legocsányabb dolgozatainak, igazi szellemi csemege »Karády Lenczés«, kiről majd jart a bevezetésben azt mondja a költő:

»O is, mint mások, született,
De, mint a nemet mondja: jőt!«

Ujváry ez alakban, hogy divatos kifejezést használjak — a salonszerebért állítja elénk; a ki mindenütt alkalmazkodik, de egyáltalán szőnyegen kapaskodik. S hogy korunk mennyire alkalmas az e fajta jó fiúk tőrekevere, bizonyítja az a körülmény, hogy Karády Lenczéma ma képviselő, és lesz belőle idővel, ki tudja, meg mily nagy államferu.

A kőtet legerjedelmesebb — 30 oldalra terjedő — szatrája »Felső kenez«. Ebben a vidéki varosok mizeriat mutatja be mesteri hűséggel Ujváry. Van benne sok józu alak, a kire minden kis varosban első tekintetre ralsmemekek.

Késég elenű a kőtet legjobb, legmagasabb színvonalon álló kőz szatrája a »Század vége«, es a »Modern világ«.

A »Század vége« címűben szinte emelkedett ódaszerű unneplüsséggel búcsúzik el szerző e század éfőnautul, túlművelt, fizikailag és erkölcsiéggel elgyengült társadalmától. E szatra kulonben a pozsonyi előleki irodalmi társasagban, a Toldy-korben pályanyertes lett és 200 koronával jutalmazott.

Im' egy versszak a »Század vége«-ből:

»Az ifjúságunk pompás állatában,
Ez itt a mekkulombőség mirtse szőz;
Bátoritban s szőnyeg volt hajlandában
S úgy velték akkor, hogy földzse ez.
Ma látór, sőt zálos — őnszertelenek,
Bárlitelenek nála nyoma sinez;
A hol föllep, ott bizon lép s mēreszen,
Tudván: az őntudat hogy drága kinez.«

A »Modern Világ«-ban nyilatkozik meg legtőbb-

HIREINK.

— **Boldog új évet** kívánunk lapunk mindazon barátai és munkatársainak, a kik szerkesztőségünk tiszteket esztendőn át hűségesen gyamolítani kegyeskedtek. Egyben szabad legyen reményelnünk, hogy a lapunk iránti érdeklődés a jövőben sem fog csökkenni, hanem inkább növekedni.

— **Sylvesterest.** A szünigyi bizottság szerkeldte a mai esteiére a meghívókat, azzal a kérelemmel, hogy mennél többen jelenjenek meg az alkalomból az állami iskolák nagy termében. Mi is melegen óhájjuk, hogy telve legyen a terem; úgy csak egy okot említsünk, már csak azért is, mert a tiszta jóvedelem a magyar casinóé. Aztán lesz ott látni való is; meg hallgatói való is; a műsor érdekes- és mulatózó számokból van összeállítva. Ha nem lesznek is pesti művészek, meg fogják látni, hogy a marionniak is tudnak valamit. A jelszó az legyen, hogy vigán vegyünk búcsút ez ócska évtől!

— **A Jokai ünnep** a jövő szombaton lesz. Hirdetve volt már lapunkban, hogy az abból befolyó jóvedelem milyen nemes célra fordítatik s bizonyosak vagyunk abban, hogy nem kell a magyar társadalmat a tomes részvevőire buditánunk. Az ünnep műsora — a celtől eltekintve — maga is elég arra, hogy nagy közönséget vonzon. Az ünnepi beszédet Boldis Ignac igazgató tartja; lesz két alkalmi szavalt s egy igen pompás vígjáték a műkedvelőktől előadva; a programot különben azért megkapták olvasóink a színpallal együtt s így eről nem kell sokat beszélnünk; csupan azt óhájjuk, hogy a közönség tomes részvevője tegye ez ünnepet igazán széppé és nemesse.

— **Jokai-ünnepély Rozsahyegen.** A rozsahgyi magyar társaság kör, mely Rozsahyegen és vidékén kul tőrmisszót végez, e heti választmányi ülésen Kiszely Vendel előnöke alatt egyhangúlag elhatározta, hogy koszonás költsönnek, Jokai Mórnak, nemzeti diszkriandus műveit megrendeli és hogy a jubileum alkalmával január hó 6-án felolvasással egybekötött díszvacsorát rendez.

— **Bethlen Andras és Josipovich** miniszterek e héten Zólyomgyeban voltak vadászaton.

— **Turócmegegy törvényhatósága** december hó 28-án tartotta rendes közgyűlést. A közgyűlés, Justh Kálmán főispán úr ó méltosága indítványára József főherceg ó fenségét felirattal üdvözölni határozta: a magyar honvédség szervezése és kiképzése körül 25 éven át kifejtett tevékenységért. Az üdvözölő feliratot Beniczky Kálmán alispán szerkesztette és olvasta fel. A feliratnak, — mely a belügyminiszterium után sürögősen fog feltérjesztetni az országzerte jubilat főherceghez — hazafias motívumai meg-megjölő lelkesedést idéztek a bizottsági tagok sorában. Ezután az alispán olvasta idősziaki jelentést, majd az elhallozott Dr. Zwilling Mor és a megyéből véglegesen elkötözött Mihalicza István bizottsági tagok helyének betöltése körül szóba, mire neve határozottat, hogy január hó 15-én fog a választás megjelteni. Arvaszéki elnök-helyettesül meg választott Rakányi József és tiszti ügyész-helyettesül Graber Samu. Budapest fő- és szekváros átírata a parviadalok elharapodásának megakadályozása tárgyában, a közgyűlés helyeslésével talalozott. Heves-varmegerye átírata, melyben a magyar nyelvnek a közös hadsereg-nél leendő teljes érvenyesítése szándékoltatik, egyszerűen tudomásul vetetett azzal a megközlással, hogy Turócmegegyel a hadtest és hadkiegészítő parancsnoksága mindig magyarul levelezzen. A közigazgatás államosítása tárgyában a megye varaköz állást foglal el. Kolos varmegerye átírata, a nemzetiségi ügyek megajátása tárgyában az állandó választmányban az idő rovidiségnél fogva nem volt beahatólag tárgya-ható s így a közgyűlés azt határozta, hogy az átírat egy kiküldött bizottság által tanulmány tárgya-terjesztés s ennek munkálata alapján terjesztessék fel a kormányhoz Turócvarmegerye memoranduma, mint oly megyei, melynek a nemzetiségi ügyek megajátására irányuló törekvések között minden este alapos nezetet lehet-

nek. Ebbe a bizottságba bevalasztott Mudrony Pál és Pietor Ambrus is, hogy legyen alkalmuk megnyilatkozni, mi fi jé nekik s miként gondolják ok a maguk részéről a vizsalykodásnak elejét vehetni. Jokai Mór 50-éves jubileuma alkalmából a varmegerye előfizet a diszkriandus egy példányára és a koszonás költőt felirattal fogja üdvözölni. A ragadós tudólob iránti övintézkedések érdekében kiadott miniszteri rendelet megváltoztatását, Schulz Lajos bizottsági tag, terjedelmes felirattal helyes érvekkel indokolta. Többen felszóaltak még az érdekeltek közül a rendelet megváltoztatása mellett, csupan Beniczky Kálmán alispán nem találta méltanosnak Schulz Lajos bizottsági tag eláboratumanak ana pontját, mely a hializálók beállított marhak lebelgyezésre a megyei alatorvos hivatalos teendői közé akarja felvétetni — az alatorvos utazási atalánya terhére. Azt ajánlja, hogy a lebelgyezések érdekében eszközölt költegsek az állam által terhesnek meg az állatorvosnak. Vegül az időközben beérkezett ügyek intézettek és ezután elnököl főispán úr, a bizottsági tagok elejzések közt, a közgyűlést berekesztette. A közgyűlés berekesztése után egy megható esemény követezt. Justh Kálmán főispán úr ó méltosága szép beszéd kíséretében tuzte fel az arany érdemkeresztet Richter József felső-stubnyai igazgató-tanító mellé, melyet neki ó felsége adományozott 50 éves tanítói működése elismerésül. (A kitüntetének mi is szívóbbi gratulálunk. Szerik.)

— **Beöltött főt népgyűlés.** A főt nemzetiség hitvatlan apostolai december hó 28-án népgyűlést hívtak egybe Mossócra, azonban a helyszínen temert Zörköczi Tivadar főszolgabíró a gyűlésést betöltötta, mituan a bejelentést megtenni elmulasztották.

— **Hatalmaszkodó tót atyafi.** December hó 24-ére a mossócra r. katolikus esperes-plébanos, Moser Tivadar, iskolaszéki ülést hívott egybe. A tagok azonban csekély számban jelennek meg, szóba hozta, hogy az erdemleges ülés halasztassék el a legközelebbi vasnapra. Erre egyik iskolaszéki tag, a ki kemény pánzslav híreben áll, s a ki éppen azért nem is barátja az esperes-plébanosnak, szorgalmazta, hogy tanít mégis lehetne a kisebb egyházi ügyeket az alkalommal is elintézni. A plébanos beleegyezett s aig tárgyalta kevés ideig, emterükből kitért a szenvedély és kérdőre vonta keményen a plébanost, hogy miért tanult kármagor imadkozni az ó gyermekeik? Az esperes-plébanosnak sem kellett több, s jó megjelkeztetve az atyafit, kijelentette, hogy ezután is magyarul fognak imadkozni. Sőt kettőzetet szorgalommal néz a magyar nyelv tanítása után.

— **Társasköri közgyűlés Ruttkán.** A ruttkai társaskör f. évi decemboer hó 23-án tartotta meg évi közgyűlést a tagok nagy érdeklődése mellett. A közgyűlés több fontosabb tárgyat vitatott meg s élénk eszmecserére után határozatiag elfogadott. Különös em litest érdemel a tisztújítás és a választmány úja választása. A szavazás eredménye a következő: elnök lett Róbert, alelnök Petricsek Janos, titkar Katona Pál, pénztárnok Kempny Karoly, könyvtárnok Rakitta Samu és gondnok Riszner József. A választmányba bevalasztatnak: Epstein László, Saager Ferenc, Schrödléin József, Schwöder Emő, Dr. Tuzendáti Gyula és Zednik József. Nagy lelkesedést szült Schik Vilmos abbéli indítványa, hogy a társaskör is rendezzen Jokai-ünnepélyt. Az indítvány egyhangúlag elfogadottat s határozatba ment, hogy a társaskör január hó 5-én diszülést tart, s ez után tancsal egybekötött estélyt rendez.

— **Szegény iskolás gyermekek felruházása.** E hó 27-én szép ünnepély folyt el a helybeli nr. népiskolában. Nevezett napon ment ugyanis vegbe a szokásos ruhakiosztás. A »Hymnus« elnevelése után Dr. Lax Adolf iskolaszéki elnök hathatos magyar, később nem beszédet intézett a felruházandó gyermekesreghöz, mire a tulajdonképp ruhakiosztás követezt. Erre egy IV. osztbeli fi a felruházott gyermekek nevében magyar nyelven fejezte ki köszönetét mindazon nemes emberbarátoknak, kik a ruhakiosztás jótéményében

közreműködtek. Egy II. osztbeli fiu pedig egy alkalmi szép magyar költeményt szavalt el, mire a szép ünnepély véget ért. Felruházatot összesen 22 tanuló (13 fiu, 9 leány). A felruházásra fordított összeg 140 frtot és 40 krajt tesz ki.

— **Karácsonyi ünnepély.** A beszterecbányai papnevelőintézet növendékei karácsony előestéjén szépen sikerült ünnepély tartottak, melynek műsora ez volt: 1. »Üdvözölő dal« Doppler Karolytól. Előadta a növendékpapság énekkara. — 2. Megnyitó beszéd. Mondta Halkó Zoltán, IV. é. hh. — 3. »Ave Jesu« Egy Janostól, ének solo, harmonium kísérettel; előadta Brogyányi Andor II. é. hh. — 4. Kalocsai Álán: »A Legszébb ég üdvözlője« című költeményt szavalta Jozef László, IV. é. hh. — 5. »In Natali« Egy Janostól. Előadta az énekkar. — 6. »Weihnacht« B. A.-tól. Szavalta Burka Karoly, I. é. hh. — 7. »Wienlied der heil. Maria« Hirtz A.-tól, ének-solo; énekelte Frommeyer Béla, II. é. hh., harmoniumon kísérté Floniss György, III. é. hh. — 8. »Na Vianoco« T.-tól. Szavaltá Kianicska Stanislav, I. é. hh. — 9. Kloss: »Pastorale«. Előadta az énekkar. — 10. Zárószó. Tartotta Ohrlval György, IV. é. hh.

— **Új vasuti vezérigazgató.** Ráth Pétert a kassai-oderbergi vasuti eddigi igazgatóját vezérigazgatóvá nevezték ki.

— **Halálozás.** F. évi decemboer hó 26-án halt meg — hosszas betegsége után — Schrödléin József, szül. Berzsenyi Róza urhölgy, Schrödléin József ruttkai vasuti főellenőr neje, életének 46-ik évében. A temetés nagy részét mellett e hó 27-én délután 3 óraker ment végbe.

— **A Magyarországi első számúinak** gazdag választékos tartalma nemcsak a lap értékének, politikai pártállásának körvonalaít tünneti fel, hanem a hírlapirodalomnak magas intelligenciájával arról győzőtt meg bennünket, hogy a Magyarországi esti megjelenésével, a közlekedések, érintkezések közvetlenestét bámulatos előnyre képes értekesíteni. — Távíró, telefon-összeköttetései, melyek — értesülésünk szerint — szerkesztőségnek helyiségeibe futnak egybe, arra képesti és lapvállalatot, hogy mi, a vidék közönsége — a kezdet nehézségein dacára alig egy pár óra alatt a világ eseményeiről, s az ország különböző vidékeiről kimerítő és megbízható tudósításokat nyerünk. — A Magyarországi este 7—11 óra között készül; s az utirányok szerint a leggyorsabb vonatokkal fokozatosan nyer továbbtat, úgy, hogy például Vácot félkilencor, Brassóban, tehát az ország legtavolabbi vidékén is két-óraker már a kézbesítő kezében van, míg a többi, ugyanevezett reggeli lapok Váca reggel félkilencor, Brassóba pedig csak este nyolcóraker érkeznek s miután éjnek idején nem kézbesíthetők, így Brassóval egyetemben az ország hason távolagsában lakó községe másnap reggel kapja meg a reggeli lapokat, ellenben a Magyarországot 18 órával előbb már olvashatja. Ez a haladás meglepő, korszakot alkotó hazánk kulturjelekedésének történetében. Ez alapon megvagyunk győződé, hogy ezen új lapvállalatot, — mely gyors tudósításának szervezése, fejlesztése óriási aldozatot igényel — megérdemelt méltó támogatásban részesítje a vidék közönsége, melynek érdekeit a Magyarországi a leg-meltoább szolgálja.

— **Meghülés** sokszor nehéz betegséget okoz, ha ellene rögötn egy alkalmas szer nem vetetik igénybe. Rendkívüli hatással alkalmazatik 25 év óta az általa-nos »pain-expeller horgonyalynál« név alatt előnyösen ismert *Tinet. Capsici* komp. Közvénye, csúz, (ótfájás stb.) bajnalk sokszor egyszeri használata által megszűnik a fájdalom. Ezen régi hásszer egyetlen egy haztartásban annál is inkább se hanyozózzék, mert ez majdnem minden gyögszerbarban olcsó aron (egy üveg 40 kr., 70 kr. és 1 frt 20 kr.) kapható. Mivel már értékelten utanzotok is léteznek, ajánlatos a »horgony« védjegyre figyeini.

Irodalom.

— **Jokai Mór. Ünnepi olvasmányok az ifjuság számára:** cimen gyönyörű füzetet szerkesztett és adott ki az »Eötös-alap orsz. tanító egyesületet. A negyed-felíves füzet a következő 25 olvasmányt foglalja magában: 1. *Jokai Mór.* (Költevény) Komocsy Józseftől. 2. Jokai szülőiről és gyermek éveiről. 3. A házról, melyben Jokai született. Jokai Eszter után. 4. Jokai Mór első napja a komáromi iskolában. 5. A mi tied tedd el, másét ne vedd el. 6. Hogyan tanított engem jó anyám a telebirtáki szeretetre. 7. Jokai Mór Pápan. 8. Hogyan lett Jokai regényíróvá. 9. A magyar író. 10. Forradalom vér nélkül. Mind Jokai Mór után. 11. A szabadságharc és az önkényuralom. Sebestény Gyula után. 12. Jokainé, Laborfalvy Róza Jokai Mór után. 13. Nemzeti hádsereg. Jokai Mór. 14. Hogyan fogott a huszár ellenséget. Jokai Mór. 15. Az önkényuralom vége és kiegyezés. Sebestény Gyula után. 16. A koldus gyermek. Jokai Mór. 18. A szegedi legenda. 19. Erdel dal. 20. Melyiket a 9 közül. 21. A koldus veréb. 22. Budapest. 23. Magyarorszag van. Mind Jokai Móról. 24. Ünnepekkül meg Jokai örömménepeit az iskolában. 25. Jokai Moának. (Költevény) Pósa Lajos. E gazdag tartalom, melynek minden egyes száma azt célozza, hogy magyar ifjuságnak lelket a haza koszonás írójá irant való tisztelettel feltöltse, a különben is igen diszesen kiállított füzetet igen alkalmassá teszi arra, hogy a fővárosi iskolákban, valamint az ország összes többi népoktatási intézeteiben is megtartandó nemzeti iskolai örömménepek olvasókönyv gyanánt használtsák. Elterjesztését a vallás- és szoktatási kormány rendelkezésére ajánlja. A füzet bolti ára 30 krajt. Iskolák által megrendelt példányok 25 krajcárba kerülnek. Tíz péld-

letesebben Ujvárynak mélyre ható emberösmerete, életbölcsősége és a szatirához való finom itőkeppessége.

— A modern világban — ugymond a szerző —

„E hajdan divott jelszavak ma lom:
Fölösleges nem eszme, ideál!
Modern művészet és irodalom,
Nem alkot, nem teremt: fotografál.
Nem lelkesít már a »szép« s »nemes«,
Dicsítja mult és es nem értékes;
A hős »amalgám«, a hitánq nem az:
Olyan nines, ilyen van... sok s így — igaz.»

És a végén azt mondja:

„Sakassza föl magát mindaz, ki ma
Nem boldogul, mert nem köznékl való:
Vagy így, vagy úgy: modern világ fia
Talpara áll, mert — el-trevaló.»

Ezzel nagyjában bemutatam költőnk szatirait. Még csak e kötet iradalmi jelentőségére kívánom újójag felhívni a művelt olvasók közönség figyelmét.

Már a rómaiak idejében kéttéle irányzatú szatirákat írtak. Az egyik irányzatnak az epes és haragosan, kíméletlenül ostorozó Juvenalis volt a mestere, a ki elkeseredéssel szidott, gyalozott és kegyetlenül — durvaságotól sem riadva vissza — korbacsozt mindent, a mi erkölcsi fellogaszt sértette. A másik irányban a tréfas és szellemes Horatius alkotott örökbecsu műveket. Amaz tehát a komoly, kegyetlen, emez a derűlebb szatir teremtette meg.

Ujváry Béla határozottan Horatius követője. Tolla római erővel, de francias finomsággal ontja a fulankot.

Déla (Kende) Ferenc.

